

**МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ
СТОМАТОЛОГІЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ З ЗАГАЛЬНОЇ ХІРУРГІЇ
ДВНЗ «Івано-Франківський національний медичний університет»
(м. Івано-Франківськ)**

mvv-79@ukr.net

Вступ. Серед завдань вищої освіти в медичній галузі основними є формування творчої особистості, здатної до самоосвіти та інноваційної діяльності. В цьому аспекті самостійна робота студентів (СРС) є не просто важливою формою, а повинна стати її основою. Окрім зростання кількості годин на самостійну роботу студентів медичних вузів, її впровадження передбачає уміння вчитися, формувати у студента здібності до саморозвитку, творчого використання отриманих знань, способи адаптації до професійної діяльності [4].

В сучасній дидактиці СРС розглядається з одного боку як вид навчання, що проводиться без втручання викладача, але під його керівництвом, а з іншого – як засіб залучення студента до пізнавальної діяльності [3].

Найбільш оптимальним варіантом самостійної роботи студентів у медичних вузах є керована викладачем робота, спрямована не тільки на отримання знань, але й на їх практичне застосування [5]. На думку А.Г. Бутырського, И.Б. Бутырской [1] організація самостійної роботи студентів вимагає вирішення деяких стратегічних питань, серед яких навчання студентів навичкам такої роботи, допомогу при аналізі проблеми чи теми заняття, вибрати головні і другорядні завдання, підібрати найбільш інформативну літературу, оскільки у вік інформаційних технологій студент може запросто загубитися у потоці отримуваних китобітів.

Мета роботи – на прикладі аналізу тем для самостійної роботи студентів III курсу стоматологічного факультету з загальної хірургії показати труднощі реалізації та шляхи і методи їх подолання.

Об'єкт і методи дослідження. Для самостійної роботи студентів III-го курсу стоматологічного факультету виноситься цілий ряд тем, як шлунково-кишкові кровотечі, хронічний панкреатит, доброякісні та злоякісні пухлини підшлункової залози, печінки, паразитарні хвороби печінки, холангіти, злукова хвороба очеревини, післяопераційна паралітична кишкова непрохідність, специфічні форми перитоніту, «білі» та «сині» вади серця і інші, згідно типової «програми з хірургії для студентів стоматологічних факультетів вищих медичних навчальних закладів України IV рівня акредитації», підготовленої колективом співробітників опорної кафедри хірургічних хвороб з загальною хірургією стоматологічного факультету вищого державного навчального закладу України «Українська медична стоматологічна академія» (м. Полтава), погодженої з директором Цен-

трального методичного кабінету з вищої медичної освіти МОЗ України і затвердженої заступником міністра охорони здоров'я у 2011 році.

В залежності від дидактичної мети дані теми на наш погляд можна розділити на такі типи. До першого типу можна віднести пізнавальні теми, до яких слід включити паразитарні хвороби та рак печінки, доброякісні та злоякісні пухлини підшлункової залози. Для самостійної роботи з цих тем рекомендується робота з підручниками, конспектами лекцій, історіями хвороб пацієнтів з даною патологією.

Самостійне вивчення таких тем, як шлунково-кишкові кровотечі, портальна гіпертензія, паралітична кишкова непрохідність можна віднести до другого типу власне дидактичної мети, оскільки для їх вивчення необхідно засвоєння алгоритмів надання невідкладної допомоги, їх послідовності виконання. При вивченні таких тем доцільними є участь студентів у клінічних професорських та доцентських обходах, аналіз засвоєного матеріалу з викладачем.

Формуванню у студентів-стоматологів знань, не типових для їх практичної діяльності, сприяє самостійне вивчення таких тем, як хронічний панкреатит, холангіт, оскільки якраз при цьому висуваються вимоги аналізу незнайомих їм проблем, а завдання викладача полягає у рекомендації написання студентами рефератів, аналізі з викладачем окремих клінічних випадків, уміння виділити провідні симптоми і синдроми, властиві цим хворобам.

Глибокого проникнення в суть явища чи теми, що виноситься на самостійне навчання для студентів-стоматологів з загальної хірургії вимагають такі розділи для СРС, як ускладнення після операцій на щитоподібній залозі, «білі» та «сині» вроджені вади серця, їх можливий вплив на перебіг стоматологічної патології, як основного предмету майбутньої діяльності такого лікаря. На основі вивчення особливостей стоматологічної патології, що появилася у таких хворих після операцій на щитоподібній залозі в якості оцінки рівня засвоєння матеріалу студенти можуть підготувати наукову роботу, виступ на ранковій лікарській конференції. Вивчення даних тем можна віднести до IV-го типу власне дидактичної мети.

Також, на нашу думку, окремі теми самостійної роботи з хірургії у студентів стоматологічного факультету можуть вивчатися як індивідуально (рідкісні види гриж, хронічний панкреатит, паразитарні хвороби та рак печінки), так і малими групами (творчими бригадами), а серед них – шлунково-кишкові крово-

течі, кишкова непрохідність, ускладнення операцій на щитоподібній залозі), що узгоджується з думкою наших авторів [6]. Слід відмітити, що запропоновані для самостійного вивчення теми не повторюють тем практичних занять, що робить їх більш цікавими для студентів-стоматологів, дозволяє розширити світогляд, підкреслює міжпредметні зв'язки.

Разом з тим при організації самостійної роботи студентів-стоматологів з загальної хірургії є недостатня кількість сучасної літератури з запропонованої тематики, слабкий контроль за самостійною роботою з боку викладача, відсутність можливостей виконувати під його наглядом тих чи інших маніпуляцій. В той же час, як вказує С. Капран [2], роль ви-

кладача при самостійній роботі студентів усе одно залишається визначальною, чому сприяє забезпечення співробітництва між ним та студентом, активізація мобілізаційних ресурсів, удосконалення культури та професіоналізму спілкування, особистий приклад викладача.

Висновок. Таким чином, самостійна робота студентів-стоматологів з загальної хірургії може бути практично структурована, вимагає диференційованих підходів до оцінки її результатів (реферати, алгоритми, доповіді на студентських конференціях, лікарських товариствах), а окремі теми можуть вивчатися індивідуально, інші – малими групами студентів.

Література

1. Бутырский А.Г. Самостоятельная работа студентов в медицинском вузе: стратегия и тактика / А.Г. Бутырский, И.Б. Бутырская // Вторая научно-практическая конференция «Альянс наук: учёный – учителю» (3-7 октября 2005). — www.confcontact.com/Oct./44/Butir.php.
2. Капран С. Самостійна навчальна робота студентів – особлива система умов навчання, яку створює викладач / С. Капран // Проблеми підготовки сучасного вчителя. – 2012. – № 6 (ч. 1). – С. 38-43.
3. Колчина В.В. Некоторые вопросы организации самостоятельной работы студентов медицинских вузов / В.В. Колчина, И.Н. Коротких // XLI Международная научно-практическая конференция «Личность, семья и общество: вопросы педагогики и психологии». – Новосибирск, 16 июня 2014 года. – № 6 (41). – Новосибирск, 2014. — // <https://Sibac.info/Conf/pedagog/XLI/38267>.
4. Проблема викладання дисципліни «загальна хірургія» (з оперативною хірургією та оперативною анатомією) на сучасному етапі / М.Д. Желіба, С.Д. Хімич, І.Н. Ошовський [та ін.] // Український журнал хірургії. – 2012. – 1 (16). — С. 126-128.
5. Современные подходы к организации самостоятельной работы студентов в медицинском вузе / Л.С. Деркач, Е.Г. Петров, Е.Г. Коваленко [и др.] // Педагогические науки. – № 5. — Современные методы преподавания. — www.rusnauka.com/3-ANRR-2009/Pedagogica/39363.doc.htm.
6. Чемоданова Г.И. К вопросу об организации самостоятельной работы студентов в вузе / Г.И. Чемоданова, С.В. Власенко // Социосфера. – 2013. — № 1. — С. 103-106.

УДК: 378.147+614.253.4+617

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ СТОМАТОЛОГІЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ З ЗАГАЛЬНОЇ ХІРУРГІЇ

Мищук В. В.

Резюме. Темі для самостійної роботи студентів-стоматологів з загальної хірургії можуть бути структуровані для вивчення матеріалу підручників, алгоритмів надання невідкладної допомоги (шлунково-кишкова кровотеча, кишкова непрохідність), співставлення хірургічних ускладнень (стани після операцій на щитоподібній залозі, «білі» та «сині» вади серця) із стоматологічною патологією і можливим аналізом та підготовкою студентської наукової роботи. Форми самостійної роботи можуть бути індивідуальними (паразитарні захворювання та пухлини печінки, підшлункової залози) і малими групами – при невідкладних хірургічних станах (кровотеча, кишкова непрохідність).

Ключові слова: самостійна робота студентів, загальна хірургія, студенти-стоматологи, типи дидактики.

УДК: 378.147+614.253.4+617

МЕТОДИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ К САМОСТОЯТЕЛЬНОЙ РАБОТЕ СТУДЕНТОВ СТОМАТОЛОГИЧЕСКОГО ФАКУЛЬТЕТА ПО ОБЩЕЙ ХИРУРГИИ

Мищук В. В.

Резюме. Темы для самостоятельной работы студентов-стоматологов по общей хирургии могут быть структурированы для изучения материала учебников, алгоритмов оказания неотложной помощи (желудочно-кишечные кровотечения, кишечная непроходимость), сопоставления хирургических осложнений (состояния после операций на щитовидной железе, «белые» и «синие» пороки сердца) с стоматологической патологией, возможным анализом и подготовкой студенческой научной работы. Формы самостоятельной работы могут быть индивидуальными (паразитарные заболевания и опухоли печени, поджелудочной железы) и малыми группами – при неотложных хирургических состояниях (кровотечения, кишечная непроходимость).

Ключевые слова: самостоятельная работа студентов, общая хирургия, студенты-стоматологи, типы дидактики.

UDC: 378.147+614.253.4+617

METHODOLOGICAL APPROACHES TO STUDENTS' INDEPENDENT WORK OF DENTAL FACULTIES FOR GENERAL SURGERY

Mishchuk V. V.

Abstract. The main tasks among the objectives of higher education in the medical field are not only the formulation of creative personality, but also a capability of self-education and an interest in innovative activities. In addition to the increasing number of hours for individual education of medical students, its implementation involves individuals' ability to learn, encouraging students' capacity for self-development, creative use of knowledge and ways of implementing it to the daily professional activity.

The purpose of the work. On the example of analysis of topics for individual work of 3rd year dentistry students from general surgery were exhibited difficulties in the implementation of their theoretical knowledge and ways to overcome them.

Materials and methods: for self-study of III year students of dentistry faculty a list of topics was advised by a typical program. This included a range of topics such as gastrointestinal bleeding, chronic pancreatitis, benign and malignant tumors of the pancreas and the liver, the parasitic liver disease, cholangitis, adhesive disease of the peritoneum, postoperative paralytic ileus, specific forms of peritonitis, «white» and «blue» heart defects and so on. This typical program was carried out for the faculty of dentistry of higher educational institutions of Ukraine of fourth accreditation level. It was prepared by an assigned team at the department of surgical diseases with general surgery of the dentistry faculty of higher educational institution of Ukraine — «Ukrainian Medical Dental Academy» (t. Poltava).

Depending on the didactic purpose those themes in our view can be divided into the following types. The first type includes educational topics, which should include parasitic disease and liver cancer, benign and malignant tumors of the pancreas. For the individual work on these topics it is recommended to work with textbooks, lecture notes, case histories of patients with these pathologies.

Self studying of topics, as gastrointestinal bleeding, portal hypertension, paralytic ileus, may be referred to the second type, since for their assimilation algorithms emergency aid and their consistent implementation are needed. While learning of such topics it is appropriate for students to participate in professor's or associate professor's clinical rounds. Thereafter, a detailed analysis of the reviewed patients is discussed with their teachers.

To add to the knowledge of student-dentists and promote self study, not typical for their practice, such as chronic pancreatitis and cholangitis, as this demand analyzing unfamiliar problems. The task of the teacher is to recommend students to write essays, analyze individual clinical cases with the teacher and promoting the ability to identify key symptoms, syndromes which are characteristic for these diseases.

Deep insight into each phenomenon is vital for individual study of students of dentistry faculty from general surgery and thus attributes to the fourth type of didactic purpose. This includes topics such post-operative complications of thyroid gland, «white» and «blue» congenital heart defects and their possible effects on the course of dental pathology. On the basis of acquiring knowledge about dental pathology students should study post-operative complications of such operations and for the assessment of mastered material students can prepare scientific work, or present a report at the morning medical conference.

To conclude, we think some themes of individual work for the students of dentistry faculty from general surgery department can be studied individually (rare species of hernia, chronic pancreatitis, parasitic disease and liver cancer) and others in small groups or creative teams, including topics such as gastrointestinal bleeding, ileus and post-operative complications of thyroid gland.

Keywords: students' individual work, general surgery, students-dentists, types of didactics.

Стаття надійшла 25.11.2016 року